Valiokunnan mietintö LiVM 10/2026 vp─ HE 125/2026 vp

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yksityistielain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yksityistielain muuttamisesta (HE 125/2026 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- erityisasiantuntija Laura Rantanen, liikenne- ja viestintäministeriö
- erityisasiantuntija Leena Lehtinen, Liikenne- ja viestintävirasto
- lakimies Katri Nuuja, Väylävirasto
- metsäjohtaja Marko Mäki-Hakola, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- kehittämispäällikkö Johanna Vilkuna, Suomen Kuntaliitto
- toimitusjohtaja Simo Takalammi, Suomen Tieyhdistys ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- Etelä-Savon maakuntaliitto
- Savonlinnan kaupunki
- Liikenneturva
- Finnpilot Pilotage Oy
- Metsäteollisuus ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi yksityistielakia.

Esityksen tavoitteena on sujuvoittaa tiekuntien hallintoa ja päätöksentekoa ja siten edistää yksityisteiden tehokasta tienpitoa sekä lisätä liikenneturvallisuutta yksityisteillä ja vahvistaa tieosakkaiden oikeusturvaa.

Esityksen mukaan tieosakkaalla olisi aiempaa helpompi pääsy eräisiin tiekunnan ja sen toimielimen asiakirjoihin. Tiekunnan perustamiseen ja muutoksiin liittyviä päätöksentekomenettelyjä täsmennettäisiin. Tiekunnan toimielimelle säädettäisiin velvollisuus

ylläpitää osakasluetteloa. Tieosakkaiden mahdollisuutta vastustaa yhdyskuntateknisen laitteen sijoittamista tiealueelle rajattaisiin vain tiensuuntaisiin runkolinjahankkeisiin.

Tiemaksun ja käyttömaksun perimistä koskevaa pykälää täsmennettäisiin niin, että verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain mukaisen perustevalituksen käyttömahdollisuus tiemaksujen virheellisestä maksuunpanosta suljettaisiin pois.

Lisäksi yksityistietoimituksen toimivaltaa lisättäisiin niin, että toimituksessa voitaisiin määrätä laittomasti asetettu sulkulaite poistettavaksi.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2027.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

Liikenne- ja viestintävaliokunta pitää hallituksen esitystä ja sen tavoitteita kannatettavina. Esityksen tavoitteet tiekuntien hallinnon ja päätöksenteon sujuvoittamisesta, sääntelyn selkeyttämisestä ja täsmentämisestä sekä muun muassa tieosakkaiden oikeusturvan vahvistamisesta ovat perusteltuja ja tarpeellisia. Saadun selvityksen mukaan esityksellä on myös liikenteen turvallisuutta edistäviä vaikutuksia.

Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että yksityisteitä koskeva sääntely vastaa käytännön tarpeita ja tukee tiekuntien mahdollisuuksia huolehtia teiden kunnossapidosta ja kehittämisestä. Myös jatkossa on välttämätöntä seurata aktiivisesti sääntelyn vaikutuksia, yleisemminkin yksityisteitä koskevan sääntelyn toimivuutta sekä käytännön soveltamistilanteissa esille mahdollisesti tulevia ongelmia.

Asiantuntijakuulemisessa on pidetty perusteltuna ehdotusta, jonka mukaan tiekunnan perustaminen tieosakkaiden pitämässä perustamiskokouksessa edellyttäisi kokouksessa edustettujen osakkaiden yksimielistä päätöstä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tämä vastaa myös oikeuskäytännössä voimassa olevasta sääntelystä omaksuttua tulkintaa.

Yksityisteiden merkitys ja rahoitus

Valiokunta korostaa yksityisteiden keskeistä merkitystä osana Suomen liikennejärjestelmää. Yksityistiet ovat välttämättömiä erityisesti haja-asutusalueiden asumiselle, elinkeinoelämän toimintaedellytyksille ja kuljetusten sujuvuudelle. Yksityisteiden merkitys korostuu muun muassa maa- ja metsätalouden sekä teollisuuden kuljetuksissa. Erityisesti metsätalouden ja metsäteollisuuden toiminta edellyttää välttämättä toimivaa ja riittävän hyväkuntoista yksityistieverkkoa. Yksityisteillä on merkitystä myös huoltovarmuuden ja turvallisuuden kannalta.

Valiokunta pitää hyvänä sääntelyn täsmentämistä siten, että yksityistielauttojen ja lossien asema osana yksityistielakia ja lain soveltamisalaa selkeytyy. Lossiyhteydet ovat keskeisiä erityisesti

saaristoalueiden ja muiden vesistöjen pirstomien alueiden saavutettavuuden kannalta. Lossit turvaavat paikallisten asukkaiden päivittäistä liikkumista ja ovat monilla alueilla välttämättömiä myös paikallisen elinkeinoelämän toiminnalle.

Valiokunta kiinnittää yleisesti huomiota yksityisteiden rahoitukseen liittyviin haasteisiin. Tiekuntien mahdollisuudet vastata kunnossapidon ja perusparantamisen kustannuksista ovat monin paikoin rajalliset. Kustannusten nousu ja yksityisteiden kasvavat kunnossapitotarpeet lisäävät rahoituksen riittävyyteen liittyviä ongelmia. Saadun selvityksen mukaan erityisesti pitkien yksityisteiden ja osakasmäärältään pienten tiekuntien rahoitustilanne on monissa tapauksissa haastava.

Valiokunta pitää tärkeänä, että yksityisteiden rahoituksen riittävyyteen kiinnitetään huomiota. Yksityistieverkon kunnosta huolehtiminen on tärkeää paitsi paikallisen asumisen ja elinkeinoelämän, kuten erityisesti metsäteollisuuden, mutta myös yleisemmin yhteiskunnan toimivuuden ja huoltovarmuuden kannalta. Riittävä rahoitus on keskeinen edellytys yksityistieverkon ylläpidolle ja kehittämiselle. Valiokunta painottaa, että yksityisteiden merkitys tulee ottaa huomioon liikennejärjestelmän kehittämisessä ja rahoitusta koskevassa päätöksenteossa.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Liikenne- ja viestintävaliokunnan päätösehdotus:

> *Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 125/2026 vp sisältyvän lakiehdotuksen.*

Helsingissä 8.10.2026

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Jouni Ovaska kesk
varapuheenjohtaja Timo Furuholm vas
jäsen Pekka Aittakumpu ps
jäsen Marko Asell sd
jäsen Heikki Autto kok
jäsen Atte Harjanne vihr
jäsen Aleksi Jäntti kok
jäsen Marko Kilpi kok
jäsen Mauri Kontu kesk
jäsen Mats Löfström r
jäsen Anna-Kristiina Mikkonen sd
jäsen Jani Mäkelä ps
jäsen Martin Paasi kok
varajäsen Tomi Immonen ps

Valiokunnan mietintö LiVM 10/2026 vp

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Juha Perttula